

Дьоміна І.О.

Національна академія державного управління при Президентіві України

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ СФЕРИ ОСВІТИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Під тиском глобалізації та активного розвитку технологій, що обумовлюють інформаційну революцію, освітня система перебуває у стані постійних трансформацій. Розуміння впливу векторів глобалізації та інформатизації, соціокультурної динаміки дає змогу проаналізувати стан української системи освіти та сформувати чіткі кроки державно-приватного партнерства у галузі освіти якомога ефективніше. Оскільки Україна прагне стати повноцінним членом Євросоюзу, то багато років триває становлення демократичного суспільства, а отже, український сценарій державно-приватного партнерства писатиметься на досвіді країн з розвинутою демократією, у якому доречно залучати до розробки ефективної моделі взаємодії держави, бізнесу та громадського сектору досвід високорозвинених країн. Досліджуючи детально державно-приватне партнерство у сфері освіти, багато уваги акцентується на тому, що досі не відпрацьовано ефективного механізму управління у сфері освіти, діяльність якого відповідала б сучасним потребам споживачів освітніх послуг та суспільства в цілому. В умовах змін державного управління в демократичних країнах основою партнерської взаємодії держави і приватного сектору є діалог і співробітництво.

Вже сьогодні необхідно здійснювати низку заходів щодо вирішення нагальних освітніх питань та уникнення глибокої освітньої кризи через пандемію COVID-19 в умовах загострення економічної та соціальної нерівності. Саме державно-приватне партнерство є одним із ефективних шляхів адаптувати освітню галузь України до викликів сьогодення.

У статті окреслено напрями вдосконалення чинного законодавства щодо врегулювання проблем державної політики у сфері освіти та перспективи державно-приватного партнерства як механізму розвитку сфери освіти в умовах децентралізації та глобалізації.

Ключові слова: *освіта, освітня система, глобалізація, децентралізація, державні дотації, ваучерні системи, реформування системи освіти, державно-приватне партнерство.*

Постановка проблеми. Освіта відіграє надзвичайно важливу роль у формуванні громадянського суспільства і розвитку країни в цілому. У 2017 році був прийнятий новий Закон України «Про освіту», який заклав концептуальні принципи подальшого реформування освітніх галузей. По суті, був закладений фундамент для змін української освітньої системи. Цей закон є рамковим і служить підґрунтям для ухвалення законів «Про дошкільну освіту», «Про загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», «Про професійну освіту», «Про освіту дорослих», зміни до закону «Про вищу освіту». На законодавчому рівні передбачені різні варіанти здобуття освіти, виникла можливість навчатися дистанційно, індивідуально (екстернат, сімейна (домашня) освіта). Вперше заговорили про індивідуальну освітню траєкторію та компетентісний підхід у навчанні.

Управління освіти на територіальному рівні втратили свої контролюючі функції, а директора школи обирає конкурсна комісія. Тепер директор

у першу чергу – це ефективний менеджер. Такий підхід не новий, навіть для України – у приватній освіті це вже реалізується тривалий час. Більше того, чимало представників приватної освіти на волонтерських засадах намагалися підтримувати освітню реформу, пропонували багато різноманітних проектів, та, на жаль, через відсутність якісних механізмів державно-приватного партнерства така співпраця поки не дала значних результатів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наразі відбувається активне реформування освітньої сфери. У 2018 році стартував перший етап реформи загальної середньої освіти «Нова українська школа» у початковій школі, що є початком трансформації середньої освіти в цілому. Чимало підходів, методів та форм роботи, що пропонує НУШ багато років існує у приватних школах, тому залучати до розвитку освітян, які вже апробували закордонні підходи в українських реаліях вкрай важливо.

Маючи більше ресурсів для розвитку та навчання, освітяни приватного сектора освіти можуть бути важливою ланкою реформування освітньої сфери України. Так, окремі громадські організації залучені до системи навчання вчителів до роботи у нових умовах, а також чимало проєктів виносяться на громадське обговорення, однак сьогодні роль державного сектора в системі освіти України є домінуючою і приватний сектор ще не повною мірою бере активну участь у процесі.

Важливо підкреслити, що у світовій науці широко вживаним є термін «публічно-приватне партнерство», у той час як в українській науці більш поширеним є термін «державно-приватне партнерство». На думку І. Бовсунівської, можна вважати, що наукові дослідження в галузі державно-приватного партнерства (далі – ДПП) є дослідженням публічно-приватного партнерства (далі – ППП), але в більш вузькому сенсі [1].

ППП і ДПП вивчали дуже багато зарубіжних вчених, оскільки це поширена практика у соціально та економічно розвинених країнах. Серед зарубіжних вчених добре відомі дослідження Т. Нотебума, Ф. Монтейро, Дж. Гелбрейта, М. Фліндерса, С. Харріса, а в українській науці велику роль відіграють теоретичні дослідження та наукові результати таких вчених, як Г. Аксьонова, В. Узунов, В. Бакуменко, С. Сімак, С. Домбровська, А. Заскалкін, О. Балюк, Н. Безбах, О. Васильєва, О. Дацій, О. Длугопольський, С. Єрмілов, О. Фоменко та ін.

Однак стосовно ППП та ДПП у галузі освіти було здійснено недостатньо ґрунтовне вивчення, а тому дослідження зарубіжного досвіду, адаптація та імплементація механізму ДПП у галузі освіти у межах всієї України та на регіональному рівні є вкрай важливим. Також детального вивчення потребує саме ППП у галузі освіти, адже та сфера, на ефективне функціонування якої впливають органи місцевого самоврядування, громадські організації, ініціативні групи, науковці та волонтери зокрема.

Метою статті є дослідження стану державно-приватного партнерства у галузі освіти на всеукраїнському та регіональному рівнях в умовах децентралізації та глобалізації.

Виклад основного матеріалу. До тенденцій розвитку освіти у глобалізованому світі І.С. Каленюк відносить такі, як зростання значення освіти як фактора соціального розвитку в якості провідника знань та інформації, диференціацію джерел фінансування, перехід до широкого спектру джерел фінансування та отримання прибутку,

підвищення ефективності використання коштів; інтернаціоналізацію освіти, уніфікацію, що необхідна для стандартизації та визнання дипломів; зміну вимог до змісту, методів та форм навчального процесу; зміну організаційних форм освітньої діяльності, а також глобалізацію ринку освітніх послуг [2].

О. Войналович вважає, що Україна, яка прагне інтегруватися у світовий та європейський простір, не може стояти осторонь глобалізаційних процесів, що відбуваються сьогодні й торкаються майже всіх країн світу. Він стверджує, що не варто бездумно «кидатися в безодню» глобалізації, адже відданість уніфікації може згубити національну специфічність [3]. Україна є частиною світового співтовариства, тому інтегрування національної системи освіти в європейський і світовий освітній простір є неминучим.

Нормативно закріплено, що «освіта є основою інтелектуального, духовного, фізичного і культурного розвитку особистості, її успішної соціалізації, економічного добробуту, запорукою розвитку суспільства, об'єднаного спільними цінностями і культурою, та держави» [4], а освіта і наука є дійсно пріоритетним напрямом у здійсненні державної політики. Оскільки розвиток освіти, як першочергове завдання, покладесться на державу в особі органів публічного управління, пошук різних форм виконання такого завдання є надзвичайно важливим.

Основні тенденції та стратегії розвитку освіти сьогодні реалізуються в межах, визначених у Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року.

Стратегічними напрямками державної політики у сфері освіти є: оновлені згідно з вимогами часу нормативної бази системи освіти; модернізація структури, змісту та організації освіти на засадах компетентнісного підходу; створення та забезпечення можливостей для реалізації різноманітних освітніх моделей; створення навчальних закладів різних форм власності; забезпечення доступності та безперервності освіти протягом усього життя; побудова ефективної системи національного виховання, розвитку і соціалізації дітей та молоді; формування безпечного освітнього середовища, екологізації освіти; розвиток наукової та інноваційної діяльності в освіті; інформатизація освіти, вдосконалення бібліотечного та інформаційно-ресурсного забезпечення освіти і науки; забезпечення проведення національного моніторингу системи освіти; підвищення соціального статусу педагогічних та наукових працівників;

створення сучасної матеріально-технічної бази системи освіти; перебудова навчально-виховного процесу на засадах розвивальної педагогіки, спрямованої на раннє виявлення та найбільш повне розкриття потенціалу (здібностей) у дітей, з урахуванням їх вікових та психологічних особливостей; забезпечення розвитку та функціонування української мови як державної, задоволення мовно-освітніх потреб національних меншин, створення умов для вивчення іноземних мов [5].

За словами О. Москвічової, відсутність успіхів у реформах не можна повністю покласти на брак коштів, адже у світовій практиці є приклади країн, де цей фактор не відігравав ключової ролі, вона належала в більшості своїй інституціональним чинникам – активній участі держави, формування специфічного світогляду населення у необхідності змін та готовності до них [6].

У своїй науковій праці Т. Губанова зауважує, що об'єднання зусиль різних суб'єктів для досягнення поставленої мети у сфері освіти може зумовити отримання якісних і ефективних результатів у цьому напрямі. Важливо підкреслити, що до суб'єктів відносяться не тільки органи публічного адміністрування всіх рівнів, а й приватні особи, які також можуть бути зацікавленими у реалізації таких завдань [7].

Під час реалізації проектів із допомогою ДПП використовують різноманітні механізми співробітництва приватного бізнесу та держави, котрі відрізняються за часткою власності, що передається приватному партнеру, інвестиційними зобов'язаннями суб'єктів угоди, принципами розподілу ризиків між партнерами, відповідальності за проведення різноманітних видів робіт [8].

У міжнародній практиці в рамках ДПП широко використовуються такі фінансові інструменти, як контракт, оренда, концесія. Застосування ДПП залежить від рівня соціально-економічного розвитку країн. Зокрема, у країнах Великої сімки пріоритетними сферами застосування такого партнерства є охорона здоров'я (184 із 615 проектів), освіта (138 проектів), автострахи (92 проекти). Водночас у кожній із країн цієї групи механізми ДПП використовуються в різних видах діяльності [9].

В ЄС щороку реалізується велика кількість проектів ДПП. За даними Європейського центру експертизи у сфері ДПП, у 2016 році в ЄС було реалізовано майже 60 проектів ДПП загальною вартістю 12 млрд. євро. Більшість проектів ДПП в ЄС були реалізовані в наступних сферах:

транспорт – 31%, медицина – 19%, освіта – 13%, телекомунікації – 10% [8].

Водночас в Україні прикладів ДПП у галузі освіти дуже мала кількість. Зокрема, діють грантові програми для вищих навчальних закладів та студентів, в експериментальному форматі на початковому етапі відбувається співпраця між Міністерством освіти і науки України (МОН) та роботодавцями у сфері професійно-технічної освіти.

Отже, у високорозвинених країнах ДПП найчастіше застосовується у сферах охорони здоров'я та освіти, що продиктовано соціально-економічною політикою держав, у той час як у країнах із низьким соціально-економічним розвитком відбувається взаємодія держави та бізнесу під час реалізації програм будівництва, транспортної інфраструктури тощо.

Використовуючи міжнародний досвід та враховуючи соціокультурні особливості України, ДПП має великий потенціал вирішення ключових проблем освітньої системи. До основних проблем української системи освіти відносять такі, як:

- 1) надмірна наповнюваність дошкільних навчальних закладів та закладів загальної середньої освіти;
- 2) освітня нерівність за міжпоселенською ознакою та типами й формами власності навчальних закладів;
- 3) недостатній рівень фаховості частини працівників освітньої галузі;
- 4) неефективне управління навчальним закладом як організацією;
- 5) застосування застарілих форм та методів організації навчального процесу;
- 6) фахове навчання у вищих навчальних закладах не відповідає запиту роботодавців;
- 7) низька заробітна плата працівників у галузі освіти;
- 8) відтік людського капіталу з галузі освіти;
- 9) низький рівень забезпеченості шкіл та ВНЗ необхідною сучасною матеріально-технічною базою;
- 10) відсутність системи навчання дорослих – «освіта протягом життя».

Так, нормативну основу державно-приватного партнерства у сфері освіти і науки становлять: Конституція України, Цивільний кодекс України, Господарський кодекс України, Закон України «Про державно-приватне партнерство», Закон України «Про освіту», інші закони та міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Державно-приватне партнерство у сфері освіти і науки здійснюється на основі договорів між органами державної влади та приватними партнерами, які укладаються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Відповідно до статті 81 Закону України «Про освіту» державно-приватне партнерство у сфері освіти і науки може здійснюватися відповідно цього Закону, яка передбачає:

- 1) спільне фінансування закладів освіти, а також юридичних і фізичних осіб, які провадять освітню діяльність;
- 2) утворення та/або спільне фінансування і розвиток баз практичної підготовки;
- 3) утворення та/або спільне фінансування і експлуатацію інноваційних підприємств (інноваційний центр, технопарк, технополіс, інноваційний бізнес-інкубатор тощо) на базі наявних закладів освіти;
- 4) розроблення і розвиток сучасних технологій освіти, навчання;
- 5) професійно-практичну підготовку;
- 6) запровадження спільних програм фінансування підготовки фахівців тощо;
- 7) здійснення заходів щодо соціального захисту та поліпшення житлових умов працівників системи освіти та здобувачів освіти.

Основними відмінностями між реалізацією освітньої моделі державно-приватного партнерства в розвинених країнах (США, Великобританія, Франція і т.д.) і в країнах на пострадянському просторі (Росія, Молдова, Литви і т.д.) є [10]:

- 1) у пострадянських країнах майже немає практики реалізації проектів державно-приватного партнерства в освітній сфері. Відсутні також і пілотні проекти;
- 2) у розвинених країнах існує широкий спектр моделей, реалізованих для просування системи освіти за участю приватного інвестора: ваучерної системи, різних концесій, надання освітніх послуг і управління об'єктами.

Національна академія педагогічних наук (далі – НАПН) у звіті «Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні» за редакцією президента НАПН В. Кременя від 2016 року вживає поняття *державно-громадське управління освітою*, що визначає розуміння державно-приватного партнерства в галузі освіти в даному дослідженні.

НАПН стверджує, що співпраця між державою та громадським сектором значно сповільнюється через низький рівень сформованості українського громадянського суспільства і наводить перелік

обставин, які ускладнюють загальний процес взаємодії, такі як недосконалість законодавчої і нормативно-правової бази розвитку державно-громадської системи управління освітою; окрім того, значно впливає низький професійний рівень багатьох управлінців, їхня авторитарність; відсутність соціально-економічних стимулів у педагогічних, науково-педагогічних працівників для виявлення громадської ініціативи, самодіяльності і самоврядування суб'єктів освітнього процесу; виникає суперечність між, по суті, монополією держави в управлінні державними навчальними закладами і задекларованою в методологічних і нормативно-правових документах їхньою автономією, паритетною роллю суспільства в управлінні освітою; стереотипне усвідомлення того, що освіта – справа бюджетна, а бюджет є власністю держави, а не платників податків і виборців; нерозвинуті громадянське суспільство та громадські інституції, які не готові брати частину відповідальності за стабілізацію і розвиток освіти; домінування вертикальної побудови організаційно-управлінських структур освіти, слабкість горизонтальної і мережевої управлінських складових; розмитість цілевизначення, відсутність прогнозування, обмеженість критеріальної системи управління, що призводить до неефективності організації та контролю за станом освітньої якості [11].

Перераховані НАПН перешкоди узагальнені в рамках всієї України, однак здійснення державно-приватного партнерства на регіональному рівні у зв'язку з децентралізацією має ще ряд особливостей, які досліджуються далі.

Освітня сфера – це один із найкращих прикладів децентралізації, яка дала поштовх стрімкому розвитку громад. У рамках цих змін перед об'єднаними територіальними громадами постає багато завдань, в тому числі створити ефективне управління освітою на місцях, яке б могло задовольнити освітні потреби учнів на високому рівні. Тим не менше, повноваження щодо всеукраїнської освітньої реформи та загальної стратегії інтегрування України у світовий освітній простір збережені за Міністерством освіти і науки України. Відповідальні місцеві лідери розуміють, що освіта – це ключовий сегмент, який визначає рівень розвитку і регіону, і країни в цілому, адже якісне навчання сприяє формуванню освіченого суспільства та висококваліфікованих кадрів.

На форумі у 2018 році у Дніпрі «Децентралізація: трансформація сучасної України» проаналізували зокрема ефективність освітньої реформи у Дніпропетровській області понад 60 дитячих

садків. У них було створено додаткові 6 000 місць. У Дніпропетровській області відкрито перший в Україні інклюзивно-ресурсний центр на базі Солонянської опорної школи, а всього вже у області функціонує 31 інклюзивно-ресурсний центр і у школах регіону працює 51 ресурсна кімната.

На сьогодні у Дніпропетровській області вже функціонує 41 опорна школа та 3 перебувають під реконструкцією. Разом із реформою Нова українська школа та децентралізацією було створено нові освітні простори, що характеризуються креативним дизайном, зонами для активного дозвілля, сучасним обладнанням та програмним забезпеченням, швидкісним Інтернетом і Wi-Fi, енергоефективними технологіями, медіатеками, інклюзивно-ресурсними центрами, безбар'єрним доступом. Те, що раніше було притаманне лише приватним школам і доступне учням великих міст, стає реальністю для звичайних дітей у державних школах з невеличких містечок, як то в Петриківці. Багато освітніх проєктів вдалося втілити завдяки державно-приватному партнерству, зокрема було відкрито 8 шкіл робототехніки, у навчальній програмі яких акцент на 3D-моделювання та програмування.

Також у 2016 році відкрили єдиний в області Міжрегіональний навчально-практичний центр з підготовки монтажників санітарно-технічних систем у рамках українсько-швейцарського проєкту «Державно-приватне партнерство для поліпшення санітарно-технічної освіти». Його втілила компанія Геберіт Інтернешнл Сейлз АГ. Учні вже отримують нові знання, опановують новітні технології, що допоможе в майбутньому бути конкурентними на ринку праці [12].

Варто зауважити, що в рамках цього українсько-швейцарського проєкту в цілому посилено спроможність 25 закладів професійної (професійно-технічної) освіти у різних регіонах України, аби запровадити ринково-орієнтовану практичну та сучасну освіту у сфері технологій сантехнічних робіт.

Дослідження багаторічного міжнародного досвіду уможлиблює вирішення ключових освітніх проблем завдяки державно-приватному партнерству і розглядає ряд переваг [13]:

1) задоволення соціальних потреб – будівництво і утримання шкіл та вищих навчальних закладів;

2) подолання інфраструктурного дефіциту;

3) підвищення рівня якості послуг;

4) залучення приватного капіталу сприяє розвантаженню бюджетів всіх рівнів (зокрема місцевих), не виключаючи при цьому пряме

фінансування з державного або місцевого бюджету частини проєкту;

5) регулювання вартості плати за освітні послуги;

6) стимулювання діалогу та взаємодії між бізнесом та владою;

7) використання досвіду та професіоналізму приватного сектору освіти при збереженні державного контролю над активами.

Якщо в дошкільній та середній освіті приклади ДПП майже відсутні, то у процесі реформування професійної та професійно-технічної освіти (П(ПТ)О) у 2018 році було розпорядження Кабінету Міністрів України № 1043-р від 12 грудня «Про підписання Угоди про фінансування заходу «EU4Skills: Кращі навички для сучасної України», у рамках якої здійснюється розробка стратегії розвитку якості освітнього процесу, системи управління галуззю та модернізації закладів П(ПТ)О. За інформацією МОН, за 2020 рік на сьогодні вже обґрунтовано співпрацю та взаємодію виконавців Програми, деталізовано логіко-структурну схему Програми та процес виконання робіт; проведено відбір пілотних регіонів (7 регіонів) та 21 пілотного закладу П(ПТ)О; проведено аудит регіональних мереж закладів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти [14].

Також з 2019 року Міністерство освіти і науки України є учасником консорціуму у рамках Проєкту Програми Erasmus+ «Нові механізми управління на основі партнерства та стандартизації підготовки викладачів професійної освіти в Україні». Проєкт має мету підвищення якості та актуалізації підготовки викладачів для професійної (професійно-технічної) освіти в Україні шляхом встановлення стандартів щодо механізмів управління на основі партнерства (УОП) між університетами, які здійснюють підготовку викладачів для професійної (професійно-технічної) освіти, та закладами професійної (професійно-технічної) освіти.

Незважаючи на багато ускладнень на шляху здійснення ефективного державно-приватного партнерства у галузі освіти, за інформацією Міністерства освіти і науки України до 2020 року здійснені певні кроки у ДПП у професійно-технічній шляхом укладання Меморандумів про співробітництво між Міністерством освіти і науки та роботодавцями, громадськими організаціями набуло поширення протягом останніх років. Партнерами Міністерства освіти і науки України у сфері підготовки робітничих кадрів у рамках підписаних меморандумів стали ТОВ «Фомальгаут-Полімін», ТОВ «ЗПП», Будівельна палата, ТОВ «КНАУФ

ГПС Київ», ТОВ «Снежка-Україна», громадська спілка «Національне партнерство в легкій промисловості», ПАТ «Українська залізниця», Федерація роботодавців України, Швейцарська Конфедерація, представлена Швейцарською агенцією розвитку та співробітництва та ТОВ «Геберіт Трейдинг», ТОВ «Клопотенко» [14]. Завдяки такій тісній співпраці держави та бізнесу навчальні заклади мають змогу покращити матеріально-технічну базу, оновити навчально-методичного забезпечення, підвищити кваліфікацію педагогічних працівників.

Висновки. Аналізуючи ефективність механізмів ДПП в освітній сфері, найактуальнішими механізмами для української системи освіти можуть бути:

1) ваучерні системи, в яких фінансування освіти громадян здійснюється за допомогою ваучерів. У таких системах сім'ї можуть обирати школу своїм дітям – приватну чи державну, тоді як уряд пропонує субсидію, яка повністю компенсує навчання на кожного учня приватним школам;

2) державні дотації приватним школам, які можуть мати форму виплат на кожного учня або субсидій, що реально покривають зарплату вчителів або вартість підручників (сьогодні субсидія приватній школі становить 8 тис. грн на рік, що не покриває дійсних витрат приватних шкіл);

3) приватне управління державними школами, в яких уряд передає діяльність державних шкіл приватному сектору;

4) запровадження нових технологій у навчанні у державних школах та вищих навчальних закладах через обмін досвідом з приватними закладами освіти;

5) допомога в розробці навчальних програм підвищення кваліфікації вчителів за підтримки приватного сектору, організація програм стажування для вчителів на базі приватних шкіл України;

6) Ініціатива залучення приватних фінансів (PFI), з контрактами, які пов'язують будівництво шкільної інфраструктури з її експлуатацією та обслуговуванням (виключаючи відповідальність за навчальну частину);

7) оновлення матеріально-технічної бази у вищих навчальних закладах освіти приватними компаніями як інвестування в потенційних працівників;

8) надання стипендій та грантів здобувачам освіти та викладачам;

9) спільні конкурси професійної майстерності;

10) дуальна освіта;

11) менторство (наставництво).

Державно-приватне партнерство є надзвичайно актуальним у сфері освіти. Поєднання сильних сторін держави та бізнесу може зумовити підвищення якості освіти в Україні, зумовити розробку ефективного механізму управління освітою, мотивувати до професійного зростання вчителів та викладачів, формувати конкуренцію між державними та приватними навчальними закладами всіх рівнів, надаючи більше можливостей учням, студентам та їх батькам обирати навчальний заклад, що відповідає запитам сім'ї та сучасного суспільства. Позитивні зрушення у цьому напрямку відбулися завдяки децентралізації. Якісна освіта – запорука успішної демократичної України в умовах світової глобалізації.

Список літератури:

1. Бовсунівська І.В. Публічно-приватне партнерство як об'єкт теоретичних досліджень у сфері публічного управління. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління.* 2019. № 2, Т. 30(69).
2. Каленюк І.С. Університети в координатах глобального розвитку. *Вища школа.* 2009. № 9. С. 5–11.
3. Войналович О.О. Глобалізація і розвиток сучасної освіти в Україні. *Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова.* 2014. С. 184–186.
4. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради України.* 2017. № 38-39. Ст. 5.
5. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року : Указ Президента України від 25.06.2013 р. № 344/2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#Text> (дата звернення: 12.12.20).
6. Москвічова О.С. Державно-приватне партнерство у сфері професійно-технічної та вищої освіти. *Економіка і організація управління.* 2016. № 2.
7. Губанова Т. Державно-приватне партнерство у сфері освіти і науки в Україні: нормативно-правова характеристика. *Підприємництво, господарство і право. Теорія держави і права.* 2019. № 6. URL: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.6.40>.

8. Державно-приватне партнерство як механізм реалізації нової регіональної політики: можливості застосування та практичні аспекти підготовки і впровадження інвестиційних проєктів, 2017 р. 106 с. (публікація підготовлена за підтримки Європейського Союзу та його держав-членів Данії, Естонії, Німеччини, Польщі та Швеції). URL: http://rdpa.regionet.org.ua/images/129/PPP_report_U-LEAD_30_10_2017.pdf.
9. Козарезенко Л.В. Державно-приватне партнерство як інструмент фінансового регулювання розвитку людського потенціалу. *Фінанси України*. 2014. № 2. С. 79–93. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2014_2_9.
10. Доценко-Білоус Н. Секторальний огляд у сфері надання освітніх послуг. USAID, 2015. URL: <http://ppp-ukraine.org/wp-content/uploads/2015/12/Education-Sector-Brief-UKR.pdf>.
11. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / Нац. акад. пед. наук України ; редкол.: В.Г. Кремень (голова), В.І. Луговий (заст. голови), А.М. Гуржій (заст. голови), О.Я. Савченко (заст. голови) ; за заг. ред. В.Г. Кременя. Київ : Педагогічна думка, 2016. 448 с. Бібліогр.: с. 21. (До 25-річчя незалежності України).
12. Звіт «1557 днів Валентина Резніченка в Дніпропетровській ОДА», 2019 рік. URL: <https://www.slideshare.net/ssuser03005f/1557-152944910>.
13. Підготовка та реалізація проєктів публічно-приватного партнерства: Практичний посібник для органів місцевої влади та бізнесу / С. Грищенко. Київ : ФОП Москаленко О.М., 2011. 140 с.
14. Освіта в Україні: виклики та перспективи / Інформаційно-аналітичний збірник-Інститут освітньої аналітики, Міністерство освіти і науки України. Київ, 2020. URL: https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2020/08/Informatsijno-analitichnij-zbirnik-Osvita-v-Ukrayini-vikliki-ta-perspektivi.pdf?fbclid=IwAR2RU8yLeHjNIhP8CVgDu5YEeab1jwoGGcxr_MIIIf6c5NZR-ZIY3CBWIIII.
15. Wolf P. J., Kisida B., Gutmann B., Puma, M., Eissa N. and Rizzo L. 2013. School vouchers and student outcomes: Experimental evidence from Washington D.C. *Journal of Policy Analysis and Management*, Vol. 32 No. 2. Pp. 246–270.
16. Antoni Verger and Mauro Moschetti. Public-Private Partnerships as an Education Policy Approach: Multiple Meanings, Risks and Challenges. *Education 2030*. 2017. URL: https://www.ei-ie.org/media_gallery/5244f.pdf.
17. Harry Anthony Patrinos Felipe Barrera-Osorio Juliana Guáqueta. The Role and Impact of Public-Private Partnerships in Education. The World Bank, 2009. URL: <http://documents1.worldbank.org/curated/en/453461468314086643/pdf/479490PUBORole101OFFICIAL0USE0ONLY1.pdf>.

Domina I.O. PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP AS A MECHANISM OF EDUCATIONAL DEVELOPMENT IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF DECENTRALIZATION AND GLOBALIZATION

Under the pressure of globalization and the active development of technologies that cause the information revolution, the educational system is in a state of constant transformation. Understanding the impact of vectors of globalization and informatization, socio-cultural dynamics makes it possible to analyze the state of the Ukrainian education system and form clear steps of public-private partnership in the field of education as effectively as possible. As Ukraine aspires to become a full member of the European Union the formation of a democratic society has been going on for many years, and therefore the Ukrainian scenario of public-private partnership will be based on the experience of developed democracies of highly developed countries. Examining in detail the public-private partnership in the field of education much attention is paid to the fact that an effective management mechanism in the field of education has not yet been developed, the activities of which would meet the modern needs of consumers of educational services and society as a whole. In the context of changes in public administration in democratic countries, the basis of partnership between the state and the private sector is dialogue and cooperation.

Today a number of measures need to be taken to address pressing educational issues and avoid a deep educational crisis through the COVID-19 pandemic in the face of exacerbating economic and social inequalities. Public-private partnership is one of the effective ways to adapt Ukraine's education sector to today's challenges.

The article outlines the directions of improving the current legislation on the regulation of public policy in the field of education and the prospects of public-private partnership as a mechanism for the development of education in the context of decentralization and globalization.

Key words: education, education system, globalization, decentralization, government subsidies, voucher systems, reforming the education system, public-private partnership.